

MUISTIO

Ympäristötietoisuus -teemaryhmän 1. kokous

Aika: Maanantai 05.03.2007 klo 13.00

Paikka: Porin yliopistokeskus LK258, 28100 Pori

Läsnä: Päivi Granö, pj, Turun yliopisto Kulttuurituotannon ja maisemantutkimus laitos
Kari Lipasti, Porin työväenopisto
Tero Lehtonen, Porin metsäopisto
Anna Paloheimo, Pyhäjärvi-instituutti
Ira Pelkonen, SATAVENE
Pirjo Pihlainen, Turun yliopisto Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus
Laura Puolamäki, Turun yliopisto, Satakunnan ympäristö ja luontokoulu –hanke
Terhi Rajala, Satakunnan luonnonsuojelupiiri
Anne Savola, Satakuntaliitto
Johanna Thessler, Pyhäjärvisseudun ympäristötoimisto
Sari Uoti, Satakuntaliitto
Heli Välimaa, vpj, Noormarkun ja Pomarkun kunta
Elina Joensuu, Karvianjoen kunnostusohjelma
Tuija Kailaste, SATAVESI-ohjelma

Tiedoksi: Päivi Akkanen, Karvian kunta
Merja Haliseva-Soila, Lounais-Suomen ympäristökeskus
Erkki Kallio, Pyhäjärven suojeluyhdistys ry
Eija Kannisto, Ulvilan kaupunki
Teija Kirkkala, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys
Raija Lehtorinne, UPM Kymmene
Juha Manninen, Lounais-Suomen ympäristökeskus
Sakari Pärssinen, Huittisten seudun ympäristöyhdistys
Kauko Rantanen, Iso-Lankkojärvisseura ry
Henna Riihimäki, vesiensuojelukummi
Laila Ryytänen, Kankaanpään kaupunki
Leena Salminen, Oy Botnia Ab
Tapio Siekkinen, Iso-Lankkojärvisseura ry
Carita Tulkki, Satakunnan museo
Niina Uusi-Seppä, Kokemäen ympäristöyhdistys

1. Avaus

Tuija Kailaste avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi.

2. Järjestäytyminen

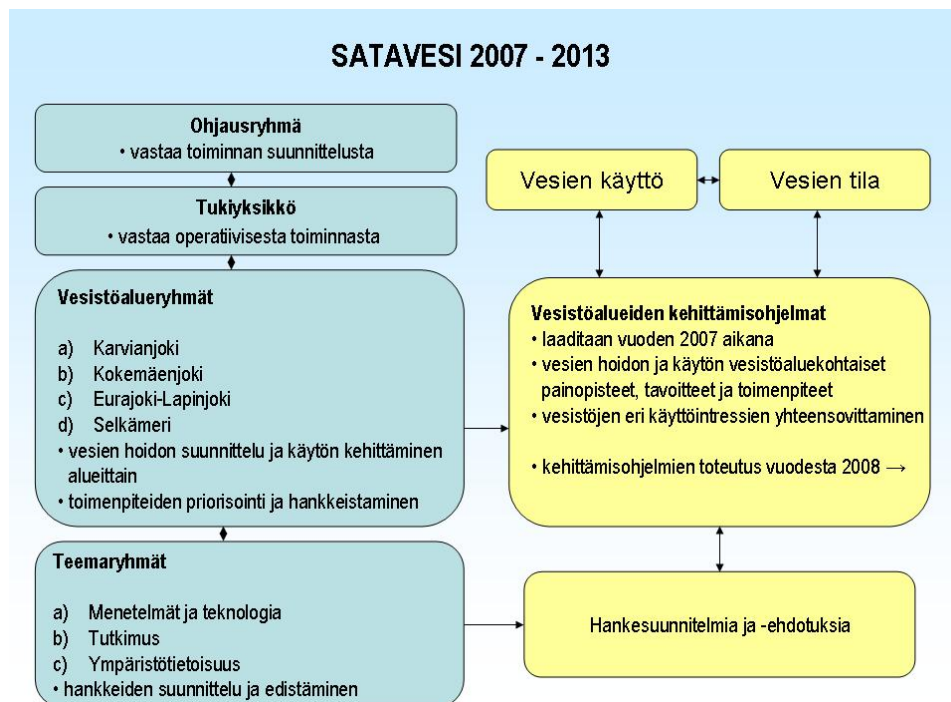
Ryhmän jäsenet esittäytyivät toisilleen. SATAVESI-ohjelman ohjausryhmä on kutsunut Päivi Granön Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimus laitokselta työryhmän puheenjohtajaksi. Varapuheenjohtajaksi valittiin Noormarkun ja Pomarkun ympäristösihteerin Heli Välimaa. Sihteerinä työryhmässä toimii SATAVESI-ohjelman työntekijä Tuija Kailaste.

3. Mitä on ympäristötietoisuus ja –kasvatus?

Puheenjohtaja Päivi Granö johdannolla keskusteltiin yleisesti mitä on ympäristötietoisuus ja –kasvatus sekä mitä niillä tarkoitetaan? Ympäristötietoisuus ja -kasvatusasioista puhuttaessa luonnontieteellisten asioiden lisäksi aiheeseen yhdistetään mm. kulttuurihistorialliset asiat. Ympäristöä havainnoidaan monella tapaa ja se on usein myös hyvin elämyksellistä. Ympäristötietoisuus ja –kasvatus teemaryhmä pyrkii toiminnassaan huomioimaan erilaiset maakunnalliset tarpeet ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista.

4. Katsaus menneeseen SATAVESI-ohjelman kauteen

SATAVESI-ohjelman 1. kaudella projektikoordinaattorina työskennellyt Elina Joensuu kertoi SATAVESI-ohjelman nykyisen rakenteen, jossa painopisteenä on vesistöalueittainen työryhmätoiminta, jolloin toiminta painottuu entisen kuuden teemaryhmän sijasta neljään vesistöalueryhmään ja kolmeen teemaryhmään, joista ympäristötietoisuus on yksi teemaryhmä (kuva 1.).

Kuva 1. SATAVESI-ohjelman rakenne

Viime kaudelta Elina nosti esiin 5 eri toiminnan kohtaa, joihin ryhmän tulee hänen kokemuksensa mukaan kiinnittää jatkossa huomiota. Näitä ovat:

1. Teemaryhmätoiminta = keskustelun ja vuorovaikutuksen foorumi
2. Tietoisuusstrategia ja –ohjelma
3. Perinteinen tiedonkulku ja tiedonlevitys (käytettävissä olevat resurssit)
  - www-sivut
  - esitteet
  - tiedotuslehti
  - yleisötilaisuudet ja tapahtumat
4. Aktivointi: Omat vedet paremmiksi
  - oman vesistön tilan seuranta
  - koulutustilaisuudet
5. Hanketuki
  - hankealoitteiden käsittely
  - sisällön, osapuolien, ja rahoituksen kokoaminen

Tiedotusasiat ja –suunnitelma

Ohjelmalle laaditaan uusi tiedotussuunnitelma, jonka käytännön toteutuksesta vastaa sihteeri yhteistyössä L-S ympäristökeskuksen viestintäpäällikön Merja Haliseva-Soilan kanssa. Suunnitelman pohjaksi soveltuu viime kaudella käytössä ollut tietoisuusstrategia ja –ohjelma 2002-2006. Suunnitelman toteutuksessa hyödynnetään myös valmistumaisillaan olevaa Lounais-Suomen ympäristöohjelmaa, joka on teemaryhmän toiminnan pohja. Ryhmä kommentoi ja käsittelee suunnitelmaluonnosta seuraavassa työryhmän kokouksessa. Suunnitelman laadinnassa huomioidaan tiedonkulkuun ja -levityksen käytössä olevat resurssit.

Omat vedet paremmiksi –projekti (*kansalaistoiminta*)

Vesiensuojelun vapaaehtoistyötä tukemaan SATAVESI-ohjelman toiminnan rinnalle suunniteltiin Omat vedet paremmiksi –projekti. Projektin toimintaa ajalta 2004-2006 esitteli SATAVESI-ohjelman suunnittelija Tuija Kailaste. Projektin tavoitteena on ollut kansalaistoimijoiden vesiensuojelun aktiivinen tukeminen ja kansalaistoiminnan kehittäminen sekä koulutuksen, neuvonnan ja käytännön toiminnan järjestäminen vesienhoitoyhdistyksille ja muille vesistöjen käyttäjille.

Projektin aikana järjestettiin lukuisia koulutustilaisuuksia, joissa levitettiin ympäristö- ja vesiensuojelutietoa sekä vaihdettiin käytännön kokemuksia kunnostustoimenpiteistä (taulukko 1.). Kokemukset tilaisuuksien järjestämisestä ovat olleet hyviä. Eri toimijoiden väliset vuorovaikutteiset tilaisuudet ja tapahtumat ovat olleet suosittuja ja ne ovat poikineet uusia tarpeellisia aiheita, joista on pidetty koulutustilaisuuksia.

Taulukko 1. Omat vedet paremmiksi -projektin koulutustilaisuudet

Omat vedet paremmiksi -projektin järjestämät tilaisuudet	2004	2005	2006	2007
<i>Aloitusseminaari</i>	59			
<i>Oman vesistön tilan seuranta kampanja</i>	14			
<i>Oman vesistön seurantakurssi</i>	46	26		keväällä
<i>Vesikasvillisuus ja –niittokurssi</i>	41	25	19	
<i>Hoitokalastuskurssi</i>	26		15	
<i>Valuma-aluekunnostuskurssi</i>	40			
<i>Vedenpinnan noston suunnittelu ja lupa-asioiden käytännöt</i>	48			
<i>Omatoimisen vesiensuojelun keskustelutilaisuus</i>		20		
<i>Ruoppaukset, vesistöjen ja rantojen kunnostus</i>			64	syksyllä
<i>Projektin hallinta ja rahoitus</i>				syksyllä

Oman vesistön tilan seurantakampanjalla tuettiin kansalaisten toteuttamaan vapaaehtoista vesistöseurantaa keväällä 2004. Seurattavia tekijöitä ovat olleet näkösyvyys, levä tilanne ja veden pinnan korkeus. Innokkaimmat ovat lisäksi pitäneet kalastuskirjanpitoa kauden saalismääristä.

Mitta-asteikkojen asennus ja sekä laitehankinnat (näkösyvyyslevy ja mitta-asteikko) toteutettiin projektin toimesta. Seurantaa suorittavat henkilöt saivat seurantakansiot, jotka sisältävät ohjeet havainnointiin, kirjanpitoon sekä valmiit lomakkeet tuloksien kirjaukseen. Tuloksien koostamisen raportiksi havaittiin kannustaneen toteuttamaan seurantaa. Vuonna 2004 tuloksia saatiin 14 järveltä, 2005 vuonna 17 järveltä ja viime vuodelta 2006 on tullut tuloksia 16 järveltä.

Muita tapahtumia, joita järjestettiin yhteistyössä muiden tahojen kanssa olivat:

- ✓ **Hoitokalastuskilpailu** (mukana 4 järveä)
  - ✓ **Vesien Satakunta luentosarja** (9kpl),
luennot kaikille avoimia ja maksuttomia
  - ✓ **Joki halki kylien –luentosarja** (22kpl)
  - ✓ **Satakunnan vesistöjen parhaaksi -näyttely** (12 kuntaa)
  - ✓ **Valtakunnalliset kyläpäivät** Jämillä
  - ✓ **Vedestä nousee kuva –valokuvauskilpailu, näyttely**
  - ✓ **Vesikansalaisen opas** (työstää vesikansa-hanke)
- Opinnäytetyö ”Kansalaiset ja vesiensuojelu –satakuntalaisia näkökulmia”**,
tuloksia hyödynnetty toiminnassa kuten myös muiden kyselyiden tuloksia

SATAVESI-ohjelman ja OVP-projektin toiminnan todettiin olleen näkyvää ja ohjelman tunnettavuuden koettiin olleen hyvä. Toiminnan tavoitteena on koko ajan ollut konkreettisiin toimiin tähtääminen eri vesistökohteilla. Järjestetyt koulutustilaisuudet ovat tukeneet tätä tavoitetta. Ympäristötietoisuuden levittämistyötä koettiin olevan vielä paljon jäljellä, erityisesti poliitikkojen sekä erilaisten päättäjien keskuudessa.

Kansalaistoimijoiden verkoston kehittäminen ja vesiensuojelun vapaaehtoistoimijoiden tukeminen ja aktivoiminen on työryhmän tulevan kauden haaste. Miten näitä tulisi toteuttaa jatkossa?

5. Lounais-Suomen ympäristöohjelman 2007-2012 esittely

Tero Lehtonen Porin ammattiopistosta on ollut mukana työryhmässä, jossa on laadittu L-S ympäristöohjelmaan ympäristökasvatus ja -tietoisuus osio. Tero kertoi ryhmäläisille ohjelman eri vaiheista ja pääkohdista. Tavoitteena ohjelman ympäristökasvatus ja -tietoisuus osiossa on, että ympäristövastuullinen ja ekotehokas toiminta on saavutettu. Ohjelmaa työstettäessä työkaluna on käytetty Lounais-Suomen ympäristöstrategiaa. Jatkossa työryhmän tarkoitus on käsitellä ympäristöohjelmaa syvemmin.

6. Ryhmän toiminta

Työryhmän toiminta rakennetaan Lounais-Suomen ympäristöohjelman toiminnan pohjalta. Ohjelman sisältöön tutustutaan seuraavaan kokoukseen mennessä, jolloin ryhmänjäsenten on helpompi keskustella ja yhteistyössä rakentaa toimintaa.

Ryhmässä pohdittiin, miten ympäristötietoisuustyötä tulisi edistää jatkossa? Erilaisten alueellisten tilaisuuksien ja tapahtumien tuomia mahdollisuuksia tietoisuuden lisäämiseksi tulisi hyödyntää. Mahdollisesti toteutuvan Selkämeri -teemavuoden aikana tähän lienee mahdollisuuksia runsaasti. Ryhmässä väläyteltiin kiinnostusta järjestää Satakunnassa omat veneilymessut yhteistyössä paikallisten veneilyseurojen kanssa. Messujen päätarkoitus tulisi olla Satakunnan hienojen veneilyreittien esille tuominen, mutta myös levittää ympäristötietoisuutta sekä ympäristön huomioivaa veneilykulttuuria. Suosittujen luentosarjojen levittäytyminen laajemmalle maakunnassa koettiin tärkeäksi ympäristö- ja vesiensuojelutiedonlevittämisen kanavaksi, mutta kiinnostus luentotilaisuuksia kohtaan kuuluisi olla lähtöisin paikalliselta tasolta. Lasten ympäristötietoisuuden lisääminen perinteisin ja uusin keinoin koettiin tärkeäksi, mutta myös haasteelliseksi.

Uuden kokoonpanon myötä työryhmään on tullut lisää voimavaroja ja mahdollisuuksia. Työryhmä kokoontuu 3-4 vuoden aikana. Kokoukset järjestetään eri vesistöalueittain, jolloin alueella tehtävään ympäristötietoisuustyöhön on helpompi tutustua.

Seuraavassa kokouksessa käsitellään Selkämeri -teemavuoden tilannetta sekä koossa olevia ajatuksia Lounais-Suomen ympäristökasvatuksen kehittämissyhteistyöstä. Yhteistyössä koottava toimintasuunnitelma rakennetaan suunnittelutapaamisen (28.3.) pohjalta tarkoituksena alueellisen ympäristökasvatuksen kehittäminen molemmissa maakunnissa, sillä koordinoitua ympäristökasvatusta Satakunnassa ei ole ja ympäristökasvatuksen toteutus on ollut täällä verrattain hajanaista.

7. Kokoonpanon täydentäminen

Työryhmän kokoonpanoa pyritään täydentämään eri tahojen edustajilla. Ryhmätoimintaan pyydetään mukaan koulupuolen edustajia esim. Lääninhallituksesta Erja Alasta, Maaseutukeskuksesta ProAgrialta Sanna Seppälää, sekä 4-h:sta Harri Mäenpäättä. Lisäksi pyydetään edustajaa Mannerheimin lastensuojeluliitolta sekä Kari Mäntylää Porin suomalaisesta yhteislyseosta ja Veikko Vuohijokea Meri-Porin Lukiosta.

8. Muut asiat

Työryhmäläiset laativat listan omasta asiantuntijuudestaan, jonka toimittavat ennen seuraavaa kokousta ryhmän sihteerille. Asiantuntijalista hyödynnetään jatkossa työryhmän toiminnassa, jotta kaikki käytössä oleva osaaminen saadaan käytetyksi.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään torstaina 10.5. kello 13. Rauman OKL:n puutarhalla.

10. Päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30